אריסותא לר"ש בן אלעזר ליה. והאי דנקט כותי דמשמע הא עובד כוכבים שרי לתו טעמא משום אריסותא אלא משום דאמרינן ליה לא תעשה כה מלאכה בשבת וליים: **אי הכי.** דכותי יעשה כה מלאכה בחולו של מועד: **מאי איריא.** דקתני גבי כותי מפני שנקראת על שמו: **תיפוק ליה.** דבלא חשד נמי איכא משום לפני עור וכותי גר הוא ומצווה על המלות כישראל ולא דמי לעובד כוכבים העושה מלאכה בשבת שהעובדי כוכבים לא החהרו עליה: **מוריקאי.** זורעי גטות כרכום: **נקיט בשבשא.** לחרוש לזרוע ולקצור: **שקיבלו שדה.** באריסותן מבעה"ב ומשקיבלוה הוטלה על שניהם לעסוק בה ביחד: **לא יאמר ישראל עול אמה חלוך בשבת.** לפי שנעשה שלוחו של חבי היום המוטל עליו: **ואם תמנו מתחילה.** קודם שהוטלה עליו: **מותר.** דהא לא קיבל עליה ישראל עבודה בשבת ואין העובד כוכבים שלוחו: **ואם כאו לחשבון.** לאו אהתנו מתחלה קאי אלא מילתא באנפי נפשה היא כלומר אם קיבלו סתם ועשו סתם ועייל העובד כוכבים בשבת וישראל בחול ולא ליוהו ישראל וכאו לחשבון לאחר זמן לומר כמה ימי שבת נטלה אתה ואני אטול כנגדן ימי החול: **אסור.** דשכר שבת הוא נוטל דגלי דעתא דעובד כוכבים שלוחו היה: **רב גניבה מבי כתיל אמר.** לאו הכי הוה עובדא: אלא **שתילי דערלה הוה.** ישראל ועובד כוכבים קיבלו שדה בשותפות (ו) ונוטעה ויעלו האילן בין שניהם ונתעסק עובד כוכבים כל ערבו שני ערלה ואכלן וישראל קבל ג' שנים אחרות כנגדן ואכלן: **שרא להו.** דהיתר גמור הוה דהא אע"ג דקיבלוה יחד לכתחילה ואמר לו ישראל היה אתה עובד בג' שנים הללו ואני ג' אחריהם אין כאן איסור שלוחו דהא ישראל נמי שרי לעובדה ואי משום אמילה שישראל אוכל כנגדן ונמצא נהנה מפירות ערלה שמכרן אין זה נהנה שכן המשפט שנה שזה עובד הוא אוכל: **והא אוסביה רבינא.** ולא"כ מאי תיובתא גבי שבת איסור שלוחות במלאכה מה שאין כן בערלה: **לתיובי שייעיה.** מדקתני התנו לכתחילה מותר אלמא כי ליכא איסור שלוחות דמלאכה שרי ואע"ג דמטיא הנאה לישראל וה"ה לערלה: **סתמא מאי.** שקיבלו סתם ועשו סתם עובד כוכבים בשבת וישראל בחד בשבת ולא אמר ישראל מעולם טול אתה את השבת ואני בחול מהו לחלוק סתם בשוה ולא יזכיר ישראל את השבת: **אם כאו לחשבון.** הזכיר לו ישראל של שבת באותה חלוקה וגלי דעתיה דשלוחיה הוא: **הא סתמא.** דלף בשעת חלוקה סתם מותר:

הדרן עלך לפני אידיהן

אין מעמידין בהמה בפונדקאות. שעושין להתאכסן (ב) עובדי דרכים שם ומעלים שכר לבעלים: **שחשודין על הרביעה.** גם נאסרו בה [סנהדרין נח.] דכתיב [בראשית ב] והיו לבשר אחד יאלו בהמה מיה ועוף ויש כאן לפני עור לא תתן מכשול [ויקרא יט]: **גמ'** ורומינהי

אי הכי תיפוק ליה משום לפני עור. הקשה הר"י אמאי קאמר מ"ה דאמלתי' דר"ש בן אלעזר גופיה היה יכול להקשות תיפוק ליה משום לפני עור ופי' הר"ר אלחנן בשאלה אי אמרת דכותי נקט לרבותא וה"ה עובד כוכבים ניחא דנקט טעמא דנקרא על שמו דשייך בתרוייהו אלא אי אמרת דנקט כותי דוקא מ"כ תיפוק ליה משום לפני עור:

תיפוק ליה משום לפני עור. תלינא דרשב"א פריך דאית ליה כותים גרי אמת הן בס"ק דחולין (דף ו.) גבי ההיא דר"ש דשדיה לר"מ למזבן חמרא מבי כותאי ומכאן יש להביא ראיה למה שפירש ר"ת דשייך למימר לפני עור אף במידי דלית ביה איסורא אלא דרבנן דהא מלאכה דמ"ה אינה אסורה אלא מדרבנן כדפירש ר"ת [ה](בסמ"ק (דף כז) ולאיה נמי מדלעיל (דף טו:) דאסור למכור לישראל החשוד למכור לעובד כוכבים אע"ג דליכא איסורא אלא דרבנן אבל הר"ר אלחנן הקשה לפר"ת שפירש דמלאכה דמ"ה אינה אסורה מן התורה מדאמר בפ' מי שהפך (מ"ק דף יא:) פתח באבל ופיים בחול המועד לא מיבעיא קאמר לא מיבעיא ימי אבלו דאסור דרבנן אלא אפילו מ"ה דאסור דאורייתא כו' ומפר"ת דקרי ליה דאורייתא לפי שיש לה אסמכתא מן התורה בפ"ק דחגיגה (דף יח.) לאפוקי אבל שאין לו אסמכתא אלא מדברי קבלה דכתיב והפכתי חגיכם לאבל א"נ מ"ה יש לו עיקר מן התורה דאיכא למיגזר אטו י"ט[ו]: **חדא** משום לפני עור. גרלה דמהאי טעמא נמי (ג) להיות אסור בשקבל שדה בשותפות:

לא יאמר לו ישראל לעובד בוכבים כו'. מעשה כך היה בימי רבינו תם שגבה ישראל אחד בחובו תבור אחד מעובד כוכבים והיה לו לאוסרה המסיק התבור אלקו בתבור והיה לו ליהודי ליטול כך וכך ימים בחלקו ולאוסרה כמו כן כך וכך ולא התנו מתחלה זה לזה טול אתה אלקך בשבת ואני אלקי בחול והיה ר"י ר"ל דמותר דלא דמי לשדה דהכא דגבי שדה אלק הישראל משניה אף בחול במה שהעובד בוכבים טורח בו בשבת אבל בתבור אינו משניה כלל במה שהעובד בוכבים עושה בו בשבת זה בחול ואף בלא התנו מתחלה ולא הודה ר"ת לזה וגרלה לו דאין לחלק בין תבור לשדה דאע"פ שאינו משניה במלאכה בשבת מ"מ הוי כאילו מעמיד פועל בידים וגרלה להר"ר אלחנן דבתבור אפי' התנו מתחלה לא יועיל כיון שכל התבור של ישראל הוא וה"ל כמשכיר תבורו בשבת ואומר לעובד כוכבים טול שכר תבורי בשבת בשתפיקנו לי בחול ולא דמי לישראל ועובד בוכבים שלקחו שדה בשותפות שיש לעובד בוכבים אלק בגוף הקרקע וגם ר"י חזר בו והביא ראיה לדברי ר"ת דאין מילוק בין תבור לשדה דהא מרחץ בתבור דמי ובתוספתא דמסכת דמאי [פ"ו] תניא ישראל ועובד בוכבים שלקחו שדה ומרחץ בשותפות לא יאמר לו ישראל לעובד בוכבים כו' קלבו של דבר בין כרם בין שדה בין מרחץ או תבור אם לקחו ישראל ועובד בוכבים בשותפות אסור לומר טול אתה אלקך כו' אלא אם כן התנו מתחלה קודם שלקחוהו שאין לישראל בשבת שום אלק וגם ר"ת באותו מעשה דתבור זה לקבל החוב מן העובד בוכבים ולחזור ולהלוות ולהתנות מתחלה מיהו היכא שלקחו ישראל במשכון גרלה אפ"ל להתנות כלום כיון שהוא ברשות העובד בוכבים ושכר התבור הוא לישראל מרבית שהעובד בוכבים נותן לו ואין הישראל קונה אלק בתבור דדוקא נקט לקחו. העתק מלשון רבינו יהודה: **ת"ש אם** התנו מתחלה **מותר הא סתמא אסור.** ואמ"ת לידוק מרישא וי"ל דאיכא למימר דה"ה סתמא אלא משום דבעי למיתני סיפא ואם התנו מתחלה מותר אף על פי שהתנה לו כך בפירוש: **ואם** באו לחשבון **אסור הא סתמא שרי.** ואמ"ת ליתא דה"ק אם באו לחשבון אסור אפי' התנו מתחלה וי"ל דס"ל דודאי אם התנו מתחלה מותר בכל ענין:

הדרן עלך לפני אידיהן

אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי בוכבים. ותניא בגמ' אין מוסרין בהמה לרועה שלהם ויש ליתן טעם על מה אנו סומכין לייחד בהמותינו עמהם ואף אנו מוסרין בהמותינו לרועה שלהם ואין לומר כדאמר רב לעזל בפ"ק (דף יד:) מקוש שהתירו למכור התירו ליחד בהא לא קס ליי מילתא דאף רב הדר ביה אלא לומר ר"ת דסמכינן אהא דמשני ר' פדת בגמ' (דף כב.) דמוקי מתני' כר"א דמיירי לרביעה וכריתא דלוקחין מהן בהמה לקרבן דלא מייתי לרביעה כרבנן ואנן קיימין כרבנן ואע"ג דרבינא שהיה סוף הוכלה פליג עליה ושני שנויא אחרינא מ"מ גרלין דבדי ר' פדת עיקר חדא מדהקדים דברי רבינא לדברי ר' פדת קודם לרבינא ימים רבים שהיה בנו של ר"א כדאמרינן בפ"ק דברכות (דף יא:) וכן אומרי לי' ר"א לר' פדת בריה וגם היה חבבו של ר' זירא כדאמר בפ"ק דנדה (דף ח.) א"ר זירא לר' פדת חזי דמיגך ומיאכוך קטרייתו קטפא לעלמא ואותו ר"א אביו הי' תלמידו של ר' יוחנן ועוד דבשל סופרים קי"ל דהלך אחר המיקל ואע"ג דסתם מתני' דאין מעמידין מתוקמא כר"א מ"מ לית הלכתא כוותיה כיון שיש מחלוקת במסכת פרה (פ"ב מ"ח) ובתרי מסכתי לכ"ע אין סדר:

ורמינהי

מסורת הש"ס

ה) [עיריכין מ. וש"נ], ו) [ברכות יח. וש"נ ועיין נדרים עב.], ז) [לעיל יד:], ח) [עיריכין סב.], ט) [נ"ל תענית (דף יח.)], י) [וע"ע תוס' תענית יח. ד"ה מולין].

תורה אור השלם

ו. לא תקלל חרש ולפני עור לא תתן מכשל וירא מאלהיך אני יי׳ ויקרא יט יד

גליון הש"ם

גמ' איבעיא. גיטין עז ע"ב כ"מ לז ע"א: שם לא היו רב"ם סעילם. עירובין מ ע"א ועיין תוספות יומות לה ע"ב ד"ה דכ"ע. נדה כד ע"א תוס' ד"ה תד"ש. ב"ב קנד ע"ב תד"ה כרם. בכורות ד ע"ב תד"ה אלא:

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה אלא וכו' בשותפות לנוטעה ויטלו: (כ) ד"ה אין וכו' להתאכסן שם עוברי דרכים ומעלין: (ג) תוס' ד"ה מדא וכו' אמי יכול לחיות אסור:

מוסף רש"י

אלא מהא ליכא למשמע מינה. דוקא מתני' לאו סלה דוקא, אלא מדא מנייהו דוקא, אי ריבא לא סיפא, ומנא לרבי אטו אהנו הכוא ולא ידענן הי מנייהו דוקא דנגמר מניה (שבת קבא).

הדרן עלך לפני אידיהן שחשודין על הרביעה. ואיכא מאיס לפני עור לא תתן מכשול דבני נח נצטוו על הרביעה כו' (לעיל יד.).

רבינו חננאל

הנהו מוריקאי דעובד כוכבים מלקט ונקיט בשבתא וישראל נקיט בחד בשבתא אתו לקמיה דרבא שרא להו ואוסביה רבינא ישראל ועובד כוכבים שקיבלו שדה בשותפות לא יאמר ישראל לעובד כוכבים טול חלקך אתה בשבת ואני חלקי בחול ואם התנו מעיקרא על מנת שיום השבת לעובד כוכבים ויום אחד בשבת לישראל שרי ואם באו לחשבון פי' שיאמר אחר לחבירו לקחת אתה בשבת כך וכך כספים ואני לא לקחתי בחול אלא פחות מרוק לי [ה], וכן אם אמר העובד כוכבים לישראל כענין הזה אסור ואינו מותר אלא אם התנו מעיקרא מה שיודמן בשבת הרי הוא לעובד כוכבים בין רב בין מעט וכן בחול לישראל. איסיף רבא לסוף אינלאי מילתא דהתנו מעיקרא הוו ושפיר שרא להו רבא. רב גביהה מבי כתיל אמר שתלאי דערלה הוו עובד

ו) אולי ל"ל מלא לי וכ"ה בלשון התוספות הנלחים כשם רא אריה נאון ותוספת נב"ר מ"ה פי' דמ"ש ס"ש וכן פי' הרא"ש ז"ל ותוספת נדרים בלן דקאי אתמנו ולא כפ"ס"ל. ב) עי' נדה"ש בלן דפסק אתמנה לקולא משום דהי' ספק דבדמנן ע"ש כדרין ותבני רבינו ל"ש.

עין משפט נר מצוה

קיב א מיי' פ"ו מהל' שבת הלי' ח סמג עשין סה טוש"ע א"ח סי' רמה סעיף ח:

קיג ב מיי' פ"י מהל' מאכלות אסורות הלכה יד ועיין בהשגות וכס"מ טוש"ע י"ד סי' רלד סעיף יג:

קיד ג מיי' פ"ו מהל' שבת הלכה ח סמג עשין סה טוש"ע א"ח סי' רמה סעיף ב:

א ד מיי' פכ"ב מהל' איסורי ביאה הלי' ה סמג לאוין קכו טוש"ע י"ד סי' קנז סעיף ח:

ב ה מיי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע שם סעיף ד טוש"ע א"ח סי' תכ סעיף ג:

ג ו מיי' פי"ג מהל' רוצח הלי' ז סמג עשין מט טוש"ע י"ד סי' קנז סעיף כ:

רבינו חננאל (המשך)

בוכבים אבל שני ערלה וישראל אבל שני דהיתירא כו'. איבעיא להו אם התנו מעיקרא מותר סתמא מאי ולא אישטיטא ועבדי' ביה לחומרא דאיסורא דאוריתא היא; ג) **ירושל'** הא במקום שנהגו למכור מוכרין להן אפי' בית דירה ומשכירין להן אפילו בית דירה ר' בון בשם רבנן דתמן זאת אומרת שדה הנתונה על אם הדרך אסור להשכירה לעובד כוכבים מפני שנקראת על שמו ועובד כוכבים עושה בה מלאכה בשבתות וי"ט: בתוספתא שאלו לר' יהושע מהו שילמד אדם את בני חבמה יוונית אמר להן צאו וראו אידי שעה אינה לא מן היום ולא מן הלילה שהיום והלילה חייב בהגיון תורה שנא' והגית בו יומם ולילה. הוספתא לא יעיל ישראל עם שייריא בתרופות אפי' לצאת אפי' מקדים ואפי' מחשיך ואפי' מתיירא מפני ליסטים מפני רוח רעה חיה רעה שנא' לא תלכו אחרי אלהים אחרים ר' אלעזר (בר) [בנו ש"ר] יוסי הגלילי אומר אם ראית רשע יוצא לדרך התרחק ממנו ג' ימים כי מלאכי חבלה יוצאין עמו שנא' הפקד עליו רשע ושטן יעמוד על ימינו וכן אם ראית צדיק יוצא לדרך צא עמו כי מלאכי שלום עמו שנא' כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך:

הדרן עלך לפני אידיהן:

אין מעמידין בהמה בפונדקאות של עובדי בוכבים מפני שהן חשודין על הרביעה. איני והתנן

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com